

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба диссертатсияи Давлатзода Чамила дар мавзуи “Низоми муосири педагогии тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пешниҳод мегардад.

Муаммои тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ яке аз проблемаҳои глобалии ҷомеаи имрӯза ва асоси маънавӣ-ахлоқии фаъолияти ҳаётӣ ва амалкарди самараноки тамоми низоми ҷамъиятию давлатӣ арзёбӣ мегардад. Дарки масоили ташаккул ва рушди сифати шахрвандӣ, ташаккули фарҳанги шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, наврасон ва ҷавонон дар шароити муосири низоми маорифи кишвар яке аз омилҳои муҳим ба ҳисоб меравад. Ташаккули сифатҳои шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муосир дар машғулиятҳо ва фаъолиятҳои беруназсинфӣ имкониятҳои васеи зохиршавии қобилиятҳои шахсии онҳоро фароҳам оварда, барои ишғоли ҷойгоҳу мақоми муносиб дар ҷомеа ва ифодаи мавқеи шахрвандӣ-ватандӯстиашон шароити мусоид фароҳам меорад.

Аз ин рӯ, муаммои тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар меҳвари таҳқиқоти муосир қарор дошта, диққати олимону мутафаккиронро ҳамеша ҷалб намудааст.

Ҳамин тавр, интихоби мавзӯ ва коркарди илмии он аз тарафи Давлатзода Чамила дар марҳилаи кунунии рушди маориф ва илми педагогика ҷолиби тавачҷуҳ буда, ба таҳқиқоти мубрам ва доғи рӯз будани он далолат мекунад.

Рисола аз муқаддима, чор боб, хулоса, феҳристи адабиёт иборат аст.

Дар муқаддимаи рисола аз тарафи муҳаққиқ муҳимияти мавзӯ, дараҷаи омӯхта шудани мавзӯ, зарурати таҳқиқу баррасии муаммои мавриди назар, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, сарчашмаҳо ва равиши анҷоми кори илмӣ, предмет ва объекти таҳқиқот, давраҳои таҳқиқот, инчунин, матолиби меҳвари барои дифоъ манзуршаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, саҳми муаллиф дар таҳқиқот, тасвир ва татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот, эътимодноӣ ва асоснокии таҳқиқот ба таври возеҳ шарҳу тафсир ёфтаанд.

Дар боби якуми рисола, ки “Тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстӣ ҳамчун проблемаи педагогӣ” номгузорӣ шудааст, масъалаҳои асосноксозии назариявии концепсия ва стратегияи тарбияи миллӣ, бо назардошти масоили таҳқиқшаванда, муҳтаво, моҳият ва функцияҳои низоми тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстӣ, ташаккули тафаккур ва тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар асоси Концепсияи миллии тарбия ва стратегияи рушд дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ гаштаанд.

Дар боби дуюми рисола таҳти унвони “Заминаҳои назариявӣ ва асосҳои тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ” масъалаҳои мақсаду вазифаҳои тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шароити муосири тавсеаи маҷмаи иҷтимоӣ, ахлоқӣ ва иқтисодӣ таълимгирандагон, талаботи муосири дидактикӣ нисбати тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, шакл ва усулҳои тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон ҳамчун ҷузъи фарҳангии ташаккули шахсияти насли наврас, ташаккул ва рушди шуури шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар раванди корҳои беруназсинфӣ ҳаллу фасл шудаанд.

Дар боби сеюми рисола – “Стандартҳои давлатии таҳсилот ва шароити педагогии татбиқи тарбияи шаҳрвандӣ-ватандӯстии хонандагон” масъалаҳои таҳлили барномаҳои таълимии мактабӣ оид ба

тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, хусусияти дидактикии китобҳои дарсӣ аз фанни таърихи халқи тоҷик ва таърихи умумӣ дар ҷанбаи тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон, муносибати интерактивӣ нисбати мундариҷаи таҳсилот ва таълими фанҳои таълимии доираи таърих, ки ба тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон нигаронида шудаанд, инчунин, шароити педагогии тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ таҳқиқ шудаанд.

Дар боби чоруми рисола зерини “Механизмҳо ва технологияи тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстӣ (тавсифи кори таҷрибавӣ-озмоишӣ)” масъалаҳои муҳтаво ва хусусиятҳои методии технологияи тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, санҷиши таҷрибавӣ-озмоишии самаранокии технологияи тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, модели муаллифии тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаматарафа ва ба таври возеҳ таҳқиқ ёфтаанд.

Дар охири ҳар як боби таҳқиқот хулоса бароварда шудааст. Дар хулосаи умумӣ аз натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда нуктаҳои хулосавӣ ва тавсияҳои асосноки илмӣ инъикос ёфтаанд.

Қобили қайд аст, ки аз тарафи Давлатзода Ҷамила оид ба ҷамъбасти ва хулоса намудани масъалаҳои илмӣ-назариявии марбут ба доираи муаммои таҳқиқот кори ҷиддии назариявӣ гузаронида шудааст.

Эътимоднокии ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар рисола пешниҳодшуда бо консепсияи илмии педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмперии таҳқиқот, инчунин, таҳлили шароит ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳодшуда, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмӣ ба

вазифаҳои марҳалаҳои асосии таҳқиқот мутобиқ буда, таҷрибаи амалии муаллиф ба ҳисоб меравад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии кори диссертатсионӣ дар он зоҳир меёбад, ки таҳқиқоти мазкур дар самти асоснокии назария ва рушди ғояи муаммо, муқаррар намудани моҳияти усули дарёфт ва ташаккули малакаву қобилияти шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон дар низоми таҳсилоти муосир саҳми арзанда мегузорад.

Дар маҷмӯъ, муаллиф ҳадафҳои гузошташудаи таҳқиқотро пурра ҳал намудааст. Хулосаҳо тибқи вазифаҳои гузошташуда асоснок буда, мундариҷаи рисола мутобиқи назари мантиқӣ шакл гирифтаанд ва муаллиф соҳиби қобилияти баланди эҷодӣ мебошад.

Натиҷаҳои илмии рисола барои рушди назария ва амалияи илми педагогика саҳми назаррас мегузорад.

Ҳамчун мушовири илмӣ мехоҳам, дар мавриди сифатҳои шахсии унвонҷӯй сухане чанд зикр намоям. Давлатзода Ҷамила муддати тӯлонӣ ба фаъолияти самараноки педагогӣ машғул буда, ба масъалаҳои муҳимми илми педагогикаи муосир, аз ҷумла тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ тавачҷуҳ зоҳир менамояд.

Дар давоми фаъолияти бисёрсолаи педагогии худ сифатҳои беҳтарини муҳаққиқро зоҳир карда, оид ба мавзуи таҳқиқ интишороти зиёд (беш аз 44 адад) дорад. Унвонҷӯй Давлатзода Ҷамила аз рӯйи мавзуи таҳқиқ бо маърузаҳои пурмухтаво дар як қатор конференсияҳои байналмиллалӣ, ҷумҳуриявӣ ва дохилидонишгоҳӣ фаъолона иштирок ва баромад намудааст.

Дар давраи таҳия ва омода намудани диссертатсия Давлатзода Ҷамила теъдоди назарраси адабиёти илмиву психологӣ ва педагогиро роҷеъ ба мавзуи таҳқиқ мавриди омӯзишу таҳлил қарор дода, масъулиятшиносиву кордонӣ, суботкориву ҳадафмандӣ, сатҳи баланди

қобилияти таҳқиқотӣ ва мустақилиятро аз худ нишон дод.

Хулосаҳои назариявӣ ва тавсияҳои диссертант мантиқан аз мухтавои умумии рисола бармеояд. Автореферат мундариҷаи умумии диссертатсияро инъикос мекунад.

Диссертатсияи Давлатзода Ҷамила кори мустақилона ва илмию таҳассусӣ буда, фарогири ҳалли масъалаи мубрами амалияи илми педагогикаи муосир мебошад. Рисола ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №267 аз 30.06.2021) ҷавобгӯӣ арзёбӣ гардида, барои дифоъ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) тавсия мешавад.

Мушовири илмӣ: доктори илмҳои педагогӣ,
профессор, ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Мирализода
Абдусалом Мустафо

12 октябри 2021

Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Хатлон
ш.Кӯлоб, кӯчаи С.Сафаров 16

Тел.: (83322) 235-06

E-mail: info@kgu.tj

«Имзои профессор А.М. Мирализодаро тасдиқ менамоем».

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Амиров Ф. А.